

בענין איסור חדש

אריה ליבוביץ

- I. Source. ויקרא כג:ד. Applies to all five grains that take root after 16th of ניסן ל. ראש השנה דף ל.
  - A. When we have a בית המקדש - קרבן מתיר.
  - B. When no בית המקדש:
    1. Really עצם היום
    2. We are machmir for entire day to pass.
- II. Outside of Israel. קידושין לו:לג.
  - A. Machlokes Tannaim:
    1. Tanna Kama - only Israel. "בכל מושבותיכם" applies to exported grain, but grain grown outside of Israel is totally exempt.
    2. R' Eliezer - even חו"ל.
    3. Additional source - משנה ערלה ג:ט
  - B. Rulings of Rishonim.
    1. רמב"ם הלכות מאכ"א יב, רי"ף קידושין טו. בדפי הרי"ף, רא"ש קידושין א:סב - pasken like R' Eliezer since the mishnah supports him. שו"ע אר"ח תפטי: שו"ע יו"ד רצג:ב paskens this way.
    2. דרבנן בחו"ל - ערוך השולחן רצג:ה בשם מקצת ראשונים.
      - a. proof from מנחות פג: - barley used for the קרבן עומר has to be from Israel and gemara assumes connection.
  - C. What about when you aren't sure?
    1. If you hold ד'רבנן לקולא - simply ספק דרבנן לקולא
    2. If דאורייתא, may assume like תוס' קידושין לו: ד"ה כל מצוה that פריש מרובה פריש, but only during those times of year that it is in fact a רוב.
- III. Other Arguments For Leniency.
  - A. ט"ז יו"ד רצג:ד - we can rely on קמא בשעת הדחק because there is no definitive psak like ר"א.
    1. ש"ך בנקוה"כ שם ובהגר"א חולקים.
  - B. מג"א תפטי: ערוך השולחן יו"ד רצג:א-ב - Rabeinu Baruch is lenient in lands far from Israel.
    1. Magen Avraham still recommends being strict and בהגר"א יו"ד רצג:ב rejects this.
  - C. ספק ספיקא - רמ"א יו"ד רצג:ג.
    1. R' Akiva Eiger - שם אונס חד הוא -
      - a. based on כתובות דף ט ותוס' שם
      - b. defended by חרי קדם חלק ב' סימן קד
  - D. ב"ח יו"ד סימן רצג - everybody is lenient, partially based on the idea that grain owned by a non-Jew may not be included in איסור חדש, especially since it isn't suitable for קרבן עומר.
    1. ט"ז יו"ד רצג:ב ש"ך שם ס"ק ו בהגר"א שם reject this
    2. Chasidim have a tradition that בעש"ט heard a קול בת קול that the halacha is like the ב"ח.
- IV. Halacha.
  - A. ערוך השולחן יו"ד רצג:ח - very difficult to be strict and many are lenient.
  - B. משנ"ב תפטי:מה - can't criticize those who are lenient but should try to be machmir.
  - C. באה"ל שם ד"ה אף באה"ז - shouldn't be all or nothing.
- V. American Practice - Both Rav Moshe and the Rav were meikil.

בענין איסור חדש אריה ליבוביץ

1 - ויקרא פרק כג פסוק יז

יָד וְלֶחֶם וְקָלִי וְכַרְמֶל לֹא תֵאָכְלוּ עַד-לְעֶסֶם הַיּוֹם הַזֶּה עַד הַבִּיאָכֶם אֶת-קָרְבַּן אֱלֹהֵיכֶם חֲסֹת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם כְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם:

2 - תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף ל עמוד א

משנה. בראשונה היה הלולב ניטל במקדש שבעה ובמדינה יום אחד, משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא לולב ניטל במדינה שבעה, זכר למקדש, ושיהא יום הנף כולו אסור. גמרא. ומנלן דעבדינן זכר למקדש? דאמר קרא +ירמיהו ל+ כי אעלה ארכה לך וממכותיך ארפאך נאם ה' כי נדחה קראו לך ציון היא דרש אין לה, מכלל דבעיא דרישה. ושיהא יום הנף כולו אסור. מאי טעמא? מהרהר יבנה בית המקדש, ויאמר: אשתקד מי לא אכלנו בהאיר מזרח - עכשיו נמי ניכול. ולא ידעי דאשתקד לא הוה עומר - האיר מזרח התיר, השתא דאיכא עומר - עומר מתיר. - דמיבני אימת? אילימא דאיבני בשיתסר - הרי האיר מזרח התיר. אלא דאיבני בחמיסר - מחצות היום ולהלן לשתרי, דהא תנן: הרחוקין מותרין מחצות היום ולהלן, לפי שאין בית דין מתעצלים בו - לא נצרכא, דאיבני בחמיסר סמוך לשקיעת החמה. אי נמי - דאיבני בליליא.

3 - תלמוד בבלי מסכת קידושין דף לו עמוד ב

מתני'. כל מצוה שהיא תלויה בארץ - אינה נוהגת אלא בארץ, ושאינה תלויה בארץ - נוהגת בין בארץ בין בחוצה לארץ, חוץ מן הערלה וכלאים; ר"א אומר: אף החדש

4 - משנה מסכת ערלה פרק ג משנה ט

החדש אסור מן התורה בכל מקום והערלה והכלאים מדברי סופרים:

5 - רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק י הלכה ב

החדש כיצד כל אחד מחמשה מיני תבואה בלבד אסור לאכול מהחדש שלו קודם שיקרב העומר בט"ז בניסן שנאמר ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו, וכל האוכל כזית חדש קודם הקרבת העומר לוקה מן התורה בכל מקום ובכל זמן בין בארץ בין בחוצה לארץ בין בפני הבית בין שלא בפני הבית, אלא שבזמן שיש מקדש משיקרב העומר הותר החדש בירושלים, והמקומות הרחוקין מותרין אחר חצות שאין בית דין מתעצלין בו עד אחר חצות, ובזמן שאין בית המקדש כל היום כולו אסור מן התורה, ובזמן הזה במקומות שעושיין שני ימים טובים החדש אסור כל יום י"ז בניסן עד לערב מדברי סופרים.

6 - שולחן ערוך אורח חיים הלכות פסח סימן תפט סעיף י

אסור לאכול חדש אף בזמן הזה, בין לחם בין קלי בין כרמל, עד תחלת ליל י"ח בניסן; ובארץ ישראל, עד תחלת ליל י"ז בניסן.

7 - שולחן ערוך יורה דעה הלכות חדש סימן רצג סעיף ב

איסור החדש נוהג בין בארץ בין בח"ל, בין בשל ישראל בין בשל עובד כוכבים.

8 - ערוך השולחן יורה דעה הלכות חדש סימן רצג סעיף ה

ויש מרבתינו הראשונים שפסקו להלכה דחדש בח"ל דרבנן כרבנן דר"א ואלו הם רבינו ברוך בעל התרומות הביאו הרא"ש [תשו' כלל ב'] והאור זרוע הביאו התרומות הדשן [סי' קצ"א] וריב"א בעל התוס' ורבינו אבגדור ומהר"ם מעיל צדק [הביאו אחרונים כמ"ש בט"ז ובמשכנ"י סי' ס"ד] וכן נראה מדברי הראב"ן בספרו בספ"ק דקדושין [שם] וגם במהרי"ל בלקוטי דינים כתוב בזה"ל אמר מהר"י סג"ל בשנת וכו' ובשנים ההם נזהרים אנשי מעשה החסידים הפרושים והחרידים וכו' אין אוכלין את הקמח וכו' מפני איסור חדש שבו וכו' דבאותן השנים מאחרין לזרוע עד אחר הפסח ואע"ג דיש פוסקים שא"צ לזהר בזה הואיל דבלא"ה איסור חדש בח"ל דרבנן מ"מ אנשי מעשה מחמירין וכו' שוב ראיתי כל הדין הזה במרדכי הגדול עכ"ל הרי שגם המהרי"ל הוה ס"ל כן דחדש בח"ל דרבנן והביא כן ממרדכי הגדול והגם שלפנינו במרדכי ספ"ק דקדושין נמצא החדש אסור מן התורה בכל מקום והכי הלכתא וכו' עכ"ל אמנם נאמן עלינו המעיד שידוע שהמרדכי מקובץ מנוסחאות הרבה וגם לפנינו שם מקודם זה נראה כדברי

בענין איסור חדש אריה ליבוביץ

מהרי"ל שכתב וז"ל והא דאין נזהרין עתה מחדש משום דרוב תבואות זורעין קודם הפסח וכו' ומיהו מתבואה שלא נשרשה קודם הפסח צריך לזהר שלא לאכול וכו' ואע"ג דדווקא ר"א אסר ולא רבנן מיהו איכא אמוראי דאסרי ליה במנחות וכו' עכ"ל הרי בכאן נראה להדיא שלדעתו אין הלכה כר"א וגם אין הלכה ברורה כאמוראי דאסרי דא"כ הו"ל לומר הלכה כאמוראי דאסרי ולשונו שכתב מיהו איכא אמוראי דאסרי כוונתו שיש לחוש לדבריהם:

9 - תלמוד בבלי מסכת מנחות דף פג עמוד ב

/מותני'/. כל קרבנות הציבור והיחיד באין מן הארץ ומחוצה לארץ, מן החדש ומן הישן, חוץ מן העומר ושתי הלחם שאינן באין אלא מן החדש ומן הארץ

10 - תלמוד בבלי מסכת מנחות דף פד עמוד א

דעומר ושתי הלחם מארץ אין, מחוצה לארץ לא, כמאן? דלא כי האי תנא; דתנא, ר' יוסי בר רבי יהודה אומר: עומר בא מחוצה לארץ, ומה אני מקיים +ויקרא כ"ג+ כי תבאו אל הארץ? שלא נתחייבו בעומר קודם שנכנסו לארץ, וקסבר: חדש בחוצה לארץ דאורייתא היא, דכתיב: ממושבותיכם, כל מקום שאתם יושבין משמע, וכי תבאו - זמן ביאה היא, וכיון דאורייתא היא אקרובי נמי מקריבין.

11 - תוספות מסכת קידושין דף לו עמוד ב

ונראה דחדש נוהג בזמן הזה ולכך יש לזהר שאם אדם יודע בודאי שהשעורים נזרעו אחר זמן הקרבת העומר דהיינו אחר י"ז בניסן שלא יאכל מהם ומספק אין לאסור כל השעורים כיון דרוב השעורים נזרעו קודם ט"ז בניסן

12 - ט"ז יורה דעה סימן רצג

(ד) אבל אין להורות לאחרים כו'. - אין זה כדאי מלהציל על שאנו רואין חכמי ישראל כמעט רובם אין נזהרין מחדש בשום שנה ולא שייך לומר עליהם מוטב יהיו שוגגים כו' וכבר טרח מו"ח בדבר זה למצוא היתר מצד הירושלמי שמשם הוכיח ר"י בעל התוס' שיש איסור אפ"ל בשל עובד כוכבים ואחר זה נמשכו כל הגדולים ואמר שיש לו פ"י אחר על הירושלמי שלא כדברי ר"י ואנו אין לנו עסק בזה אף אם היה לנו פ"י נכון על הירושלמי אין לנו להרים ראש נגד כל הפוסקים ומ"מ נראה לפי ע"ד ללמד זכות הגון על ההיתר בזה דהך איסור דחדש בח"ל הוא פלוגתא דתנאי בפ"ק דקדושין (דף ל"ח) דת"ק דמתניתין ס"ל חדש אין נוהג בח"ל דכתיב ביה בכל מושבותיכם והיינו לאחר ירושה וישיבה דוקא ור"א ס"ל חדש נוהג בכ"מ דמושבותיכ' בכ"מ שאתם יושבים משמע ור' ישמעאל ור"ע פליגי ג"כ בזה דר"י ס"ל כת"ק ור"ע כר"א ובתשו' הרא"ש כתב דר' ישמעאל ור"ע ס"ל כר"א והוא ט"ס דבהדיא אמרינן בגמרא אמר אביי מאן תנא דפליג עליה דרבי אליעזר ר' ישמעאל היא וצ"ל ור"ע ס"ל כר"א ותימה על הב"י שהעתיק תשובה זאת ולא הרגיש בט"ס שיש בה כלל העולה דבגמרא לא איפסקא הלכתא בזה והיה לנו לומר דהלכה כתנא קמא דר"א דיחיד ורבים הלכה כרבים אלא דפסקו הר"ף והרא"ש כר"א מדמצינו במסכת ערלה סתם מתני' כוותיה ואפשר שהיה לדון בזה דיכול להיות דמסכת ערלה נשנית קודם למסכת קידושין וא"כ ה"ל סתם ואח"כ מחלוקת וממילא אין הלכה כסתם כדאיתא בהגוזל קמא (דף ק"ב) והיה לנו לומר דהלכה כתנא קמא דהוא רבים אלא דאין זה ברור מה נשנה תחלה ופסקו לחומרא כסתמא דערלה ואם כן יש לנו לדון ולומר דבמדינות אלו שהוא שעת הדחק דחיו של אדם תלוי בשתיית שכר שעורים ושבלת שועל כדאי הוא התנא קמא לסמוך עליו בשעת הדחק כיון דלא איפסקא הלכה בפירוש בגמרא כר"א. וראיה ברורה לזה מפ"ק דנדה (ד' ט') ת"ר מעשה ועשה רבי כרבי אליעזר לענין דיה שעתה דנדה לאחר שנוכר אמר כדאי הוא ר' אליעזר לסמוך עליו בשעת הדחק מאי לאחר שנוכר אילימא לאחר שנוכר דאין הלכה כר"א אלא כרבנן בשעת הדחק היכי עביד כותיה אלא דלא אתמר הלכתא לא כמר ולא כמר ומאי לאחר שנוכר דלאו יחיד פליג עליה אלא רבים פליגי עליה אמר כדאי הוא ר"א לסמוך עליו בשעת הדחק הרי לפנינו דכל שאין הלכה פסוקה אלא שיש לומר דהלכה כרבים אתי שעת הדחק ודחי למלתא דרבים כ"ש כאן דיש צד לומר דהלכה כת"ק דר"א כמ"ש אלא שהפוסקים החמירו לפסוק כר"א וע"כ ודאי כדאי הוא [ת"ק של] ר"א דהכא לסמוך עליו בשעת הדחק וכן איתא פ"ק דגיטין (ד' י"ט) כדאי הוא ר"ש לסמוך עליו בשעת הדחק אע"פ דת"ק פליג עליה התם והלכה כרבים. והפוסקים שלא חשו לשעת הדחק בזה דבארצות שלהם אין זה דחק כל עיקר דהם היו בארצות החמים ובהרבה שנים לא יזדמן שיהיה באותה שנה איסור חדש אבל בארצות שיש בהם קרירות זמן החורף נמשך עד פסח ודאי מודים שיש לסמוך להקל בזה כיון שחיו של אדם תלוי ממש בזה שעיקר שתיה שלהם הוא שכר שעורים וכיוצא בו ומו"ח ז"ל כתב שמצא תשובה אחרת בהגהות רש"ל בשם מעיל צדק בשם רבינו אביגדור כ"ץ בשם תשובת ריב"א שאין חדש נוהג בשל עובדי כוכבים וכן משמע בה"ג ושמא ס"ל דהלכה כת"ק

בענין איסור חדש אריה ליבוביץ

דר"א עכ"ל ויש לכיין דבר זה ע"פ מה שכתבתי כנלע"ד:

13 - מגן אברהם סימן תפט ס"ק יז

יז אסור לאכול חדש - ועב"ד סי' רצ"ג שכ' רמ"א היתר לחדש ובשל"ה כתב שזה אין שייך במדינו' פולין שרוב התבואה וכמעט כולם נזרעים אחר הפסח וגם אין מביאין שם תבואות ממדינות אחרות, מיהו זה דוק' בשעור' ושבלת שועל וכוסמין אבל חטים ושופין רובא דרובא נזרעים בחשון ולכן אין שייך בהם חדש וע"ש בש"כ שכ' היתר שכר הנעש' מחדש וכתוב בתשו' רמ"א דאף הנהיר מחדש א"צ לחוש לפליטת הכלים דהא כל חדש בזמן הזה אינו אלא ספיקא דרבנן דהא אפ"ל אם היה ודאי איסור היה בטל ברוב מדאורייתא כ"ש חדש שאינו אלא חומרא בעלמא דהא כ' מהרא"י דאין לדרוש ברבים לאסור משום דאזלי בתר רוב דגן שבא מן הישן לכן נ"ל דליכא למיחש כולי האי לפליטת הכלי עכ"ל, הנה מ"ש דבטל ברוב מדאוריית' פי' טעם החדש בטל ברוב מדאוריית' וזה דוקא מין במינו כגון אם בישל מתחלה חטים ועכשיו מבשל ג"כ חטים אבל אם בישל עכשיו בשר ה"ל מין בשאינו מינו וצריך מדאורייתא ס' עב"ד סי' צ"ח, ומ"ש דאזלין בתר רוב דגן היינו בדבר שהוא ספק מאיזה תבוא' נעשה אבל אם ברי לו שנעש' מתבוא' חדש' אסור אף בפליטת הכלים דהוי ודאי ולא ספק: ונ"ל דהעולם סומכין על מ"ש ר"ב דחדש בח"ל מדרבנן (וכ"כ בליקוטי מהרי"ל) לא גזרו עתה בח"ל כיון שאין אנו סמוכין לא"י עכ"ל, וכ"כ בת"ה סי' קצ"א בשם א"ז דחדש דרבנן והטעם דס"ל שהלכה כת"ק ואע"ג שסתם משנה בסוף ערלה כר"א מ"מ ה"ל סתם ואח"כ מחלוק' ועוד כיון ששנה בקידושין דברי ת"ק בסתם ה"ל ג"כ סתמא כדאיתא ריש ביצה ואם כן סתמא בתרא עדיף כמ"ש התוס'פ' בחולין דף מ"ג, ואע"ג דאין סדר למשנה מ"מ הדרינן לכללא דבכל דוכתא קי"ל הלכה כת"ק (ובכ"ה בכללי הגמרא סי' ל"ב כתב בשם רי"ט דבשני סדרים נמי אין סדר למשנה אבל בכ"מ פ"ט מרוצח כתב דב' סדרים יש סדר ועי' בת"ט פ"ק דקידושין ופ"ט דסוטה ופ"ז דתרומות עכ"ל כ"ה ובתוס' יבמות דף מ"ב ובסוף שבת מוכח דבב' סדרים נמי אין סדר) ומ"ש הרא"ש דר"ע פליג עלי' דת"ק אינו קושיא דאף ת"ק ס"ל מושבותיכם בכל מקום שאתם יושבים משמע ומוקי לה בתבוא' הבאה מא"י לח"ל כדמפרש בירוש' וס"ל לר"ב דאף לת"ק אסור חדש מדרבנן דוק' במקומות הסמוכין לא"י דומיא דתרומ' כמ"ש התוס' כנ"ל לדעת ר"ב ולישב מנהג העול' וכמדומה שכ"כ הת"י"ט אבל בעל נפש יחמיר במה שאפשר לו לזהר:

14 - ערוך השולחן יורה דעה הלכות חדש סימן רצג

סעיף כא

ולפ"ז לשיטת רבותינו אלה הוי היתר גמור אפילו בקרקע של ישראל והגדולים שהעמידו ההיתר מפני שאינו נוהג בשל עכו"ם בח"ל כתבו מפורש דשדות של ישראל אסורות ואין קא חזינן הרבה שדות של ישראל שזרע ישראל ולא נהגי באיסור חדש והוה הרבה במדינות אלה ומכמה דורות נהגו כן אבל לדברינן דאנו סוברים כשיטה זו א"ש ולשיטת הרי"ף והרמב"ם והרא"ש נוכל לומר ההיתר על שדות עכו"ם כמ"ש בסעי' ט"ו ואף בשדות ישראל אולי אפשר לומר דנהי דלשיטתם אין תלוי איסור חדש במקום שהעומר יכול לבא משם כמ"ש דלהרמב"ם בהכרח לומר כן דאין זה תלוי בזה מ"מ נראה כיון דלשיטתם מיעטה התורה שלא יביאו עומר מח"ל מקרא דכי תבואו כמ"ש הא בעינן עכ"פ שיהא ראוי להביא והיינו במדינות שבזמן הפסח כבר הם קרובים לקצירה אבל במדינות הצפונית שלנו שזרעים אחר הפסח וקוצרים קודם ר"ה מה מיעטה התורה הא אין כאן לא זריעה ולא קצירה בשעת הפסח:

סעיף כב

וכי תימא שהתורה מיעטה שלא יביא משנה העברה א"א לומר כן דזה אפילו בא"י פסול כדאמרינן ר"פ כל הקרבנות בשביעית דא"א להקריב מכרמל דאשתקד משום דבעינן ראשית קצירך ולא סוף קצירך או משום דבעינן כרמל בשעת הקרבה ע"ש וכן אמרינן בירושלמי פ"ק דחלה סוף הלכה א' אהא דתנן דאם השרישו קודם לעומר אסורין עד שיבא עומר הבא ושאל ר"א מהו שיביא עומר מהן ופריך אפשר לומר חדש וישן אין תורמין ומעשרין מזה על זה ואת אמרת הכין כלומר איך אפשר להקריב מהן שהרי כשני מינים הם לענין תרומות ומעשרות ואח"כ אומר גם טעם דראשית קצירך ולא סוף קצירך וכן משום שאינם ביכורים ע"ש ומסיק והן שהביאו שליש לפני ר"ה אבל הביאו שליש לאחר ר"ה העומר בא מהן עכ"ל הרי דבהביאו שליש לפני ר"ה הוויין כשני מינים וכ"ש במדינות אלו שכבר נקצרו לפני ר"ה דהם כשני מינים ואין העומר בא מהם אפילו בא"י א"כ אין צורך למעט ח"ל מטעם ח"ל אלא מטעם דהם כשני מינים אלא ודאי קרא דמעטיה לח"ל מהבאת עומר בע"כ דלא אמדינות אלו קאי רק על הסמוכות לא"י ואפילו הרחוקות המערבית והדרומית והמזרחית ולא על הצפונית שהם אינם בכללו של היתר העומר ולא באיסורו ובודאי שאין לבנות יסוד נכון על זה בלתי ראייה גמורה אלא דלסניף בעלמא אומר כן:

בענין איסור חדש
אריה ליבוביץ

15 - ביאור הגר"א יורה דעה סימן רצג

[ב] איסור כו'. כ"פ כל החיבורים הראשונים ודלא כסה"ת וכבר תמה הרא"ש עליו וכתב דסתם מתני' בסוף ערלה כוותיה דר"א. ואע"ג שלכאורה סתם מתני' דרפ"ט דמנחות כת"ק וכמש"ש פ"ד א' כמאן דלא כו' וקסבר כו' לא דתנא דמתני' אינו סבור כן אלא טעמיה מפרש אבל תנא דמתני' סבר כי תבאו דתליא בארץ ולכן פסק הרמב"ם במתני' דשם וכ"כ לח"מ ע"ש אבל א"צ לכל זה דק"ל כאמוראי שם ס"ח ב' דכולהו ס"ל דנוהג בח"ל ואף ר"פ ור"ה ס"ל דמ"מ מדרבנן חייב ואף בזה לא ק"ל כוותיה דסוגיא דהלכה בכ"מ (כרבנן) [כוותיה] דר"א ורבינא בתראה ס"ל כן וק"ל כוותיה כמ"ש בס"א ודברי בה"ג כאן טעות גדול הוא וא"צ להשיב עליהן וגם מ"ש בשם ב"ח הב"ח כשיטתו דס"ל אינו נוהג בשל עובדי כוכבים וכבר הכו על קדקדו כל האחרונים ושגגה יצאה מתחת ידו וטובה ה"ל לבה"ג כאן השתיקה ומ"א (ס"ס תפ"ט) רצה ליישב דברי סה"ת אבל דבריו דחוקים מאד וכתב בעצמו שרצונו ליישב המנהג אבל בעל נפש כו' אבל אין דבריו כדאי אפ"ל ליישב המנהג וט"ז כתב דבשעת הדחק כדאי כו' אבל בגמ' דנדה שם אמרו דאם אפסיק הלכה א"ל שעת הדחק וכבר אפסיק כאן במנחות שם (וכ"כ בנה"כ וע"ש ובא"ז הלכות ערלה וחדש ס' שכ"ח) אלא שנמשך ההיתר שהיו זורעין קורם הפסח כמ"ש בס"ג בהג"ה והנח לישראל מוטב כו' (כמ"ש בשבת קמ"ח ב' ורפ"ד ד"ט): (ליקוט) ע' בהגהת בה"ג מ"ש ראייה מירושלמי ריש חלה אבל טעה וברפ"ב הוא וז"ל הירושלמי שם [והביאו תוס' בר"ה י"ג א' ד"ה דאקריבו כו'] ר' יונה בעי קומי ר' ירמיה בשעה שנכנסו ישראל לארץ ומצאו קמה לחה מהו שתהא אסורה משום חדש א"ל למה לא עד כדון לחה אפ"ל יבשה אפ"ל קצורה מעתה אפ"ל חטים בעליה כן אני אומר לא אכלו ישראל מצה בלילי פסח א"ר יונה מן דנפקית תהית דלא אמרית ליה שנייא היא שמ"ע דוחה את ל"ת ע"ד דר' יונה דו אמר שמ"ע דוחה את ל"ת אע"פ שאינה כתובה בצדה ע"ד דר' יוסי דו אמר אין מ"ע דוחה ל"ת אא"כ כתובה בצדה ממה שהיו תגרי העובדי כוכבים מוכרים להם וכו' ישמעאל דר' ישמעאל אמר כל ביאות שנאמרו בתורה לאחר י"ד שנה ז' שכיבשו וז' שחילקו התיב ר' בון בר כהנא והכתיב ויאכלו מעבור הארץ ממחרת הפסח לא בששה עשר אלמא דלא אמרין ממה שתגרי עובדי כוכבי' אלא לר' ישמעאל ת"ק דקדושין ואיפריך והכתיב כו' וכן אמרין בגמ' דידן בר"ה י"ג א' ואע"ג דפריך שם בירושלמי התיב ד"א ב"ר יוסי קמי ר' יוסי והכתיב ממחרת הפסח יצאו בני ישראל לאו בחמשה עשר לא ק"ל כן דגמ' דידן פליג שם ולגמ' דידן ניחא דק"ל מ"ע דוחה ל"ת אע"פ שאינה כתובה בצידה כמ"ש בריש יבמות בסוגיא דעליה וכן בפ"ב (כ' כ"א) שם בח"ל שיבום דוחה ח"ל מדאורייתא ובכמה מקומות ומגמ' דר"ה הנ"ל ראייה דק"ל כר"א ע"כ: (ליקוט) כ' בת"ה ס' קצ"א דאם זרעה ג"י קודם לעומר מותר כמ"ש בפ"ד דפסחים (נ"ה א') והביאו ש"ך ודבריו תמוהין דהא קאמר דלר' יהודה דוקא ואנן ק"ל כר"י ור"ש כמ"ש בס"פ הערל (וכן הקשה בנה"כ) אבל ראיתי בירושלמי פ"ב דכלאים והביאו הר"ש שם ימתין עד שיופך אמר שם ג' ימים ואפשר לחלק בין זריעה לנטיעה וגמ' דקאמר לר' יהודה לרווחא דמילתא ודוחק וצ"ע (ע"כ):

16 - שולחן ערוך יורה דעה הלכות חדש סימן רצג

סעיף ג

תבואה שלא השרישה קודם לט"ז בניסן, אסורה עד שיבא העומר הבא. הגה: ומ"מ כל סתם תבואה שרי ללאחר הפסח, מכה ספק ספיקא, ספק היא משנה שעברה. ואם תמלא לומר משנה זו, מ"מ דלמא נשרש קודם העומר (טור בשם כרא"ש). ובמיני תבואה שזרעים ודאי לאחר פסח, כגון במקלת מדינות שזרעין שזולת שועל ושעורים לאחר פסח, אז יש לו להחמיר אחר הקליר, אם לא שאין דלתות המדינות נעולות, ורוב התבואה צאה ממקום אחר שזרעין קודם הפסח (בגהות מיימוני פי"א מהמ"א ותוס' ספ"ק דקידושין). וכן בזמן שימות החורף נמשכים לאחר פסח, ובכל הגליל הווא זרעים לאחר פסח דברים הנזכרים, יש להחמיר ולחוש מן הסתם. אבל אין להורות לאחרים במקום שרוב שתיתן ואכילתן ממניס אלו, כי מוטב שיכיו שוגגין ואל יהיו מזידין (כן משמע בטור בשם כרא"ש ות"כ סימן קנ"ח /קל"א/).

17 - רבי עקיבא איגר יורה דעה סימן רצג

סעיף ג' בהג"ה מכח ספק ספיקא. בת' מוצל מאש (ס"ל נ') תמה הא שם אונס חד הוא דמה לי משנה שעברה ומה לי משנה זו קודם העומר:

18 - הררי קדם חלק ב' סימן קד

הנראה בזה דיעוין בגמ' מנחות סט: בעי ר"ש בן פזי שיבולת שהביאה שליש קודם לעומר ושתלה לאחר העומר

בענין איסור חדש

אריה ליבוביץ

והוסיפה מהו בטר עיקר אזלינן ושרייה עומד עאו דלמא בטר תוספת אזלינן ועד שיבא עומר הבא ולכאורה עיקר האיבעיא הוא בכה"ג שחל על העיקר היתר עומר אם מהני היתר זה גם לתוספת וא"כ קשה למה נקטו שיבולה שהביאה שליש, הא היתר עומר אינו לתוי בהבאת שליש כי אם בהשרשה, והכי מיבעי ליה למימר שיבולת שנשרשה קודם העומר ושתלה לאחר העומר והוסיפה מהו, ועיין ברש"י שם שעמד בזה וביאר להכי נקט שליש דחשיב גמר פרי דאי מקמי הכי עקרה הוא כשחת בעלמא ולא מהני עומר למשרייה, ודברי רש"י צ"ב דהא גם בנשרשה קודם לעומר חייל עלה היתר העומר.

ובביאור דברי רש"י נראה דחלוק היתר עומר קודם הבאת שליש מהיתר עומר לאחר הבאת שליש דתבואה לאחר הבאת שליש דכבר חל על התבואה תורת פי, וחל עליה איסור חדש, בזה הקרבת העומר הוי מתיר לאיסור חדש, וזהו היתר לגוף האיסור כמו כל תבואה חדשה שחל עליה היתר ע"י הקרבת העומר, אף לעומת זה קושם הבאת שליש דאכתי לא חייל עלה איסור חדש לא שייך שיחול עליה היתר ע"י הקרבת העומר כיון דאינה פרי ואין בה איסור חדש כדי שיחול עליו היתר בהקרבת העומר ויסוד ההיתר בתבואה שנשרשה קודם העומר והביאה שליש לאחר העומר, הוא מטעם אחר, דע"י זה שנשרשה קודם לעומר יש עליה דין של תבואה ישנה וגם אם תביא שליש לאחר הקרבת העומר ע"ז מהני יום הקרבת העומר לקבוע עליה שם של תבואה ישנה ושוב לא יחול עליה איסור חדש של שנה זו כיון דתבואה של שנה שעברה היא והיא אינה בכלל איסור חדש של שנה זו וע"כ הגם שלא חל עליה היתר העומר מ"מ לא שייך שיחול בה איסור חדש ונמצא דאם נבא לדון מצד איסור חדש של שנה שעברה באמת על האיסור של שנה שעברה לא חלה ההקרבה של העומר ואדרבא היא מותרת כי איסור חדש של שנה שעברה לא חל עליה מעולם דהא לא הביאה שליש ולא חל עליה תורת פי קודם העומר ולא שייך חלות איסור חדש קודם הבאת שליש ומאידך מצד איסור חדש של שנה הבאה לגבי זה דין תבואה ישנה עליה ולא שייך בה איסור חדש כלל וכמש"נ.

ואשר ע"כ ס"ל לרש"י היתר זה של תבואה שנשרשה קודם לעומר שייך דוקא במחובר אבל אם עקרה כבר אזל לגמרי ההשרשה קודם לעומר ועכשיו כששתלה בקרקע לאחר העומר א"כ נמצא דהשתא הוא זמן השרשתה וכל הגידולין שיאו מכח השרשה זו הויין תבואה חדשה ואי מצד דמ"מ כבר חל על השיבולת עצמה היתר חדש ע"ז הא ביארנו דעל תבואה שלא הביאה שליש לא חל ההיתר של העומר והן הן דברי רש"י שכתב "להכי נקט שליש" היינו דזה גופא היה קשה לרש"י דמ"מ גם קודם הבאת שליש חל היתר בגוף השיבולת לזה ביאר רש"י דכיון דהוא כשחת בעלמא חלות היתר לא בייך בה כיון דאין עליה תורת פרי ולא חל היתר חדש בגוף השיבולת וכל התירה הוא אך ורק מטעם שהיא גידולי שנה שעברה וזה לא שייך בעקרה ושתלה ולכן כל הספק בגמרא הור רק אם כבר הביאה שליש דבכה"ג חל היתר חדש בגוף השיבולת ודו"ק היטב. ויעוין בגמרא מנחות דהיתר עומר לאחר הבאת שליש והיתר עומר לאחר שנשרש מתרי קראי ילפינן להו ושפיר י"ל כמש"כ.

ואשר מעתה מתישבא היטב קושית הגרע"א דהא למש"נ חלוק ביסודו ההיתר בתבואה שהביאה שליש קודם העומר מתבואה שלא הביאה שליש אלא שנשרשה בלבד דתבואה שהביאה שליש כבר חל בה איסור חדש והיתירה הוא משום שהעומר התיר את האיסור חדש שבה. ומשא"כ תבואה שלא הביאה שליש יסוד התירה הוא כי היא מופקעת מאיסור חדש לגמרי, ומלכתחלה לא חייל בה איסורא דחדש לא מצד שנה שעברה ולא משום שנה זו וא"כ שתי שמות של היתר נפרדים הם ושפיר כתב הרמ"א דהוי ס"ס ספק משנה שעברה, בפק נשרשה קודם העומר, דשתי שמות חלוקים של היתר הם והוי ס"ס משני שמות ומבואר היטב דברי הרמ"א.

19 - תלמוד בבלי מסכת כתובות דף ט עמוד א

האומר פתח פתוח מצאתי - נאמן לאוסרה עליו. ואמאי? ספק ספיקא הוא, ספק תחתיו ספק אין תחתיו, ואם תמצא לומר תחתיו, ספק באונס ספק ברצון; לא צריכא, באשת כהן. ואיבעית אימא: באשת ישראל, וכגון דקביל בה אבוה קידושין פחותה מבת ג' שנים ויום אחד

20 - תוספות מסכת כתובות דף ט עמוד א

ואי בעית אימא באשת ישראל דקביל בה אביה קידושין פחותה מבת ג' שנים - וא"ת אכתי איכא ספק ספיקא ספק באונס ספק ברצון ואת"ל ברצון ספק כשהיא קטנה ופתי קטנה אונס הוא כדאמרינן בהבא על יבמתו (שם סא:) וי"ל דשם אונס חד הוא

21 - ב"ח יורה דעה סימן רצג

ומ"ש בין בשל ישראל בין בשל גוי. זה אינו מפורש בתלמוד גם הרי"ף והרא"ש בקידושין (רי"ף טו א, ורא"ש

בענין איסור חדש

אריה ליבוביץ

פ"ק סי' סב) ובסוף פסחים (ר"ף כח א, ורא"ש סי' מ"ב) וכן הרמב"ם בפרק עשירי מהלכות מאכלות אסורות (ה"ב) כתב בסתם דהחדש אסור בחוצה לארץ ומדכתב הרב בפרק י' דהלכות מעשר שני (הלכה ט) דערלה נוהג אף בשל גוים וגבי חדש לא כתב דנוהג אף בשל גוים אלמא דבחדש אין איסורו אלא בשל ישראל אבל לא בשל גוי אלא שהתוספות בקידושין סוף (דף (ל"ז) [ל"ו]) בד"ה כל מצות כתבו דבירושלמי משמע דחדש נוהג אף בשל גוים דפריך עלה ממתניתין דקתני אף החדש אמאי לא תני חלה ומשני לפי שאינה בשל גוים משמע דחדש דקתני במתניתין נוהג בשל גוים עכ"ל התוספות וכיוצא בזה כתב במרדכי בשם ראב"ה ומהר"ם (דפוס לבוב סי' תעג) וכן כתב הרא"ש בתשובה וכן כתב הסמ"ק (סי' ריו) ואחריהם נמשכו האחרונים בתשובותיהם וכולם נתלו בדברי ר"י שבתוספות: אמנם המנהג פשוט במלכותינו לנהוג היתר ואף גדולי התורה שהיו לפנינו מהר"ר שכנא ז"ל ומהר"ר שלמה לוריא ז"ל ותלמידיהם לא היו אוסרין ושותין השכר שנעשה מתבואה שלא התירו העומר זולת מקצת חסידים מקרוב נזהרו באיסור זה ואני בימי חורפי בלמדי מסכת קידושין לפני שלשים שנה שמתו אל לבי לעיין בהוראה זו וראיתי שאינה הלכה פסוקה ושאלתי את המאור הגדול כמוהר"ר ליבא בר בצלאל ז"ל והצעתי לפניו מה שהעליתי במצודתי גם לפני שאר גדולי התורה ולא היה מי שסתור את דברי וזה אשר כתבתי על דברי התוספות ותימה מאי ראייה מביא ר"י מהירושלמי דהא ודאי הוא דהא דפריך לשם אמאי לא תני חלה לאו אדברי רבי אליעזר דאמר אף החדש פריך אלא אתנא קמא דאמר חוץ מן הערלה והכלאים פריך אמאי לא תני חלה ומשני לפי שאינה נוהגת בשל גוים כמו ערלה וכלאים דנוהג אף בשל גוים והשתא איכא למימר דחדש אינו נוהג לרבי אליעזר אלא בשל ישראל והא דלא תני רבי אליעזר חלה כדתני חדש היינו משום דבחלה לא פליג אתנא קמא דתנא קמא נמי מודה דנוהג בשל ישראל אלא דחדש דסבירא ליה לתנא קמא דאינו נוהג בחוצה לארץ אפילו בשל ישראל קאמר רבי אליעזר דאף החדש אסור בשל ישראל:

22 - ט"ז יורה דעה סימן רצג ס"ק ב'

(ב) בין בשל עובד כוכבים. - כ"כ הפוסקים בפ"ו ומו"ח ז"ל כ' שיש הוכחה ברורה דבשל עובד כוכבים אינו נוהג חדש מפ"ק דר"ה (דף י"ג) בעו מיניה מרב כהנא עומר שהקריבו ישראל בכניסתן לארץ מהיכן הקריבוהו וא"ת דעייל ביד עובד כוכבים קצירכם אמר רחמנא ולא קציר עובד כוכבים ממאי דאקריבו דלמא לא אקריבו לא ס"ד דכתוב ויאכלו מעבור הארץ ממחרת הפסח ממחרת הפסח אכול מעיקרא לא אכול דאקריבו עומר מהיכן הקריבו א"ל כל שלא הביא שליש ביד עובד כוכבים והשתא אי אמרת דחדש נוהג אף בשל עובד כוכבים לא היה צריך להוכיח מעיקרא לא אכול בלאו הכי ה"ל לו לומ' שאם לא הקריבו היכי הוה אכלי ממחרת הפסח והלא אסור משום חדש אלא ע"כ דחדש אינו נוהג בשל עובד כוכבים ולכך דייק דמעיקרא לא אכול דאי דעייל ביד עובד כוכבים ולא הקריבו עומר מעיקרא אמאי לא אכול הלא בשל עובד כוכבים אין איסור חדש א"ו דהקריבו עומר משל ישראל ולהכי לא אכול מעיקרא משל ישראל מהיכן הקריבו עכ"ל. ואני אומר נפשו בטוב תלין אבל לא דק בדברים אלו דמה שהקשה למה לא הקשה בגמ' מהיכן אכלו והלא אסור משום חדש אין בזה אפ"ל התחלת קושיא דאפשר שמתבואה ישנה משל אשתקד אכלו דאפשר דנתברר להם שזאת היא תבואה ישנה ואפילו בספק כ' בתשובת הרא"ש כלל ב' בשם אבי העזרי דמותר שיש ספק ספיקא וכמ"ש גם הטור ע"כ הוצרך המקשן להוכיח מדלא אכול מעיקרא ש"מ שהיה שם איסור חדש וע"ז פריך מהיכן הותר ועל פירושו של מו"ח ז"ל דמסיק שמוכיח א"ו דהקריבו עומר משל ישראל ולהכי לא אכול מעיקרא משל ישראל וע"ז פריך מהיכן הקריבו יש לתמוה א"כ למה הקשה מהיכן לקחו ישראל תבואה לעומר היה לו להקשות טפי מהיכן לקחו תבואה של ישראל לאכול כיון דעכשיו קיימינן לדידיה דקרא ויאכלו מעבור הארץ קאי על של ישראל אלא הדבר ברור דאף בשל עובד כוכבים אסור וכמ"ש כל הפוסקים ומזה ראייה ברורה לאיסור כיון דאותו זמן כל התבואה של עובדי כוכבים היתה לפי דעת המקשן ואפ"ה היה איסור חדש רק שהוקשה לו מהיכן לקחו עומר:

23 - ש"ך יורה דעה סימן רצג ס"ק ו'

כי מוטב שיהיו שוגגין כו' - אבל אם רוב שתיית המדינה יין וא"צ לשעורים ושבלת שועל רק לפעמים למאכל וליתא דוחקא דציבורא במידי להפריש מאיסור חדש היכא דליכא אלא חד ספיקא שמא של אשתקד שמא של שנה זו מצוה למחות בהמון עם להורות להם לאיסור דס"ס אין כאן דנימא ספק של אשתקד ואת"ל של שנה זו שמא תבואה זו מן המיעוט שזרעה קודם העומר מופלג' מעומר דכיון דמיעוטא הוא לא עבד' מיניה ס"ס דמיעוט לגבי רובא כמאן דליתיה דמי כדאיתא בהדיא בתוס' בשמעתין דפתח פתוח פ"ק דכתובות ע"כ ובס' לח"מ סוף מסכת תרומות האריך למצוא היתר על שכר שעורים הנעשה מחדש מטעם שהמשקה היוצא מהן מותר וצריך להתנישב בדבר כי מתשובת הרא"ש ריש כלל ב' ומתורמות הדשן הנ"ל ומשאר פוסקים משמע שאסור, והב"ח האריך להוכיח

בענין איסור חדש אריה ליבוביץ

חדש אינו נוהג בשל עובדי כוכבים וכל דבריו תמוהים ודברי בעלי התוספות וסייעתם נכונים וראיותיהם ברורות דנוהג בשל עובדי כוכבים ובפרט הראיה שהביא הב"ח מהש"ס דפ"ק דר"ה דף י"ג ליתא דהתם אי לאו האי דיוקא דממחרת הפסח אכול מעיקרא לא אכול ה"א דאכלי ישן א"נ משום דבפ"ק דקידושין איכא תנא דס"ל דמושבתיכם אתי שלא נאסרה עד אחר ירושה וישיבה (ואיתא התם בש"ס דהאי תנא לית ליה האי דרשה דממחרת הפסח אכול מעיקרא לא אכול ור"א דס"ל מושבותיכם כל מקום שאתם יושבים אית ליה האי דרשה אם כן הא דמשני בר"ה לא ס"ד דכתיב ממחרת הפסח כו' ע"כ כר"א א"כ אי לאו הך דיוקא דממחרת כו' ה"א דלא הקריבו וחדש לא היה נוהג אלא עד לאחר ירושה וישיבה) אדרבה מכאן נ"ל ראי' ברור' ג"כ דחדש נוהג בשל עובדי כוכבי' דהא כיון דפרי' מהיכן הקריבו כו' מסיק אדעתיה דכל א"י של עובדי כוכבים היתה אפ"ה כי דייק ממחרת הפסח אכול מעיקרא לא אכול ל"ק ליה אלא מהיכן הקריבו אבל האי דמעיקרא לא אכול אתי ליה שפיר ש"מ דנוהג בשל עובדי כוכבים ועוד נראה לי ראיה ברורה מן הירושלמי רפ"ב דחלה גבי קמה לחה ויבשה ומשמע לי דה"פ מצאו קמה לחה מהו שתהא אסורה משום חדש כלומר מי נימא כיון דסופה לקצור הוי חדש של ישראל או נימא כיון דעילל ביד עובדי כוכבים מותר א"ל למה לא א"ל קמה יבשה מהו א"ל אפ"י יבשה דאין חילוק ונוהג בשל עובדי כוכבים והר"ש מקוצי בפירוש המשניות פ"י לחה חדשה ויבשה ישנה משל אשתקד וכתב ותימה גדולה למה לא התירן העומר משל אשתקד ולא ירדתי לסוף דעתו דדבר ברור כדפרישתי:

24 - ערוך השולחן יורה דעה הלכות חדש סימן רצג סעיף יח

וכל דברים אלו הוא באשכנו ובפולין הסמוך לה דרוב השנים נורעים קודם הפסח אבל במדינתנו מדינת רוסיא אין כאן ספק כלל דלפני הפסח אין עדיין זמן זריעה כלל אם לא במקרה רחוקה פעם לעשרים שנה ואין לנו שום היתר על חדש וזוה לא שייך לומר על כלל ישראל מוטב שיהיו שוגגין אם הוא איסור דאורייתא וכנגד זה כמעט הוא מהנמנעות ליהרר בזה כי הקציר אצלנו בירח אב וצריכין להמתין שמנה חדשים ובסנהדרין [נ"א ב] תניא על ג' ארצות מעברין את השנה וכו' ובזמן שיהודה אחת מהן הכל שמחין ופירש"י [ד"ה ובזמן] דכשביכר ביהודה ומעברין בשביל השתים מאריכין עליהם איסור חדש וקשה להם הדבר עכ"ל ואם על חודש אחד היה קשה להם בהיותם יושבים על אדמתם וכמה קשה עלינו להמתין שמנה חדשים מאכילת חטים ושעורים ושבולת שועל שמזה עושים גריפי"ן וזה כל אכילתנו ומשתיית שכר כל החורף ורק יחידים הזהירים בזה וקשה עליהם כידוע ולכן קמו גדולי חכמי ישראל למצא היתרים הלא בספרתם ורבים בנו על ההיתר שאינו נוהג בשל עכו"ם וההיתר הזה קשה לסמוך כמ"ש בסעי' י"ד ויש שרצו להציל שתיית השכר מטעם שהמשקין היוצאין מהם אינם כמותם [ע"י ש"ך סק"ו] וגם זה דחוק דטעם כעיקר דאורייתא ועוד יתבאר בזה בס"ד בסעי' כ"ג:

25 - משנה ברורה סימן תפט ס"ק מה

(מה) אף בזמן הזה - מדכתיב ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו עד עצם היום הזה וגו' בכל מושבותיכם משמע מזה דאף בחוץ לארץ נוהג איסור עד עצם היום דהיינו יום הבאת קרבן שהוא ט"ז בניסן ומשום ספיקא דיומא מחמרינן עוד על יום אחד. והנה ביו"ד סימן רצ"ג כתב רמ"א היתר לחדש דהוי ס"ס חדא שמא התבואה היא משנה שעברה ואת"ל משנה זו דלמא נרשה קודם לעומר וה"ה אם הוא מקום שמביאים תבואה ממקומות אחרים שתבואתן נרשת קודם לעומר וכתבו האחרונים דבמדינת פולין אין להקל כ"א בחטין ושיפון דרובא דרובא נורעים בחודש חשון ואין שייך בהם חדש [אם לא אותן שידועין שנורעו בקיץ] אבל שעורים ושבולת שועל וכוסמין רובן וכמעט כולם נורעים אחר הפסח וגם אין רגיל להביא שם תבואה ממדינות אחרות אין להקל בס. ומ"מ רוב העולם אין נוהרין כלל באיסור חדש ויש שלמדו עליהם זכות לפי שהוא דבר קשה להיות זהיר בזה ולכן סומכין מפני הדחק על מקצת הראשונים שסוברין שחדש בחו"ל אינה אלא מד"ס שגזרו משום א"י ולא גזרו אלא במקומות הסמוכין לא"י כגון מצרים ובבל ויש שלמדו עליהם זכות שסוברין שחדש אינו נוהג אלא בתבואה של ישראל אבל לא בשל עכו"ם ולפ"ז צריך להזהיר לישראלים שיש להם תבואה זרועה בשדות שלהם שינהגו בה איסור חדש. והנה אף שאין בידינו למחות ביד המקילין מ"מ כל בעל נפש לא יסמוך על התירים הללו ויחמיר לעצמו בכל מה שאפשר לו כי להרבה גדולי הראשונים הוא איסור דאורייתא בכל גווי. ודע עוד דאף שכתבנו לעיל בשם האחרונים דבחטין אין לחוש כלל שמא הם של חדש מפני דהרוב נורעו בודאי בחודש חשון כהיום שדרך להביא ע"ד מסלת הברזל קמה חטים ממקומות הרחוקין וידוע שבפנים רוסיא נמצא הרבה מקומות שנורעו החטין בקיץ ומצוי שם חדש כמעט יותר מן הישן אם ידע שבא הקמח משם צריך ליהרר בזה בימות החורף שאז כבר נעשין הקמח מתבואה חדשה. ולענין שכר ויתר דיני חדש עיין ביו"ד ס"ל רצ"ג ובאחרונים שם:

בענין איסור חדש
אריה ליבוביץ

26 - ביאור הלכה סימן תפט ד"ה * אף בזמן

* אף בזמן הזה - עיין מ"ב מש"כ דאין בידינו למחות ביד המקילין כ"כ כמה אחרונים וציזדו למצא טעם למנהג העולם וכמש"כ במ"ב ומ"מ באשר ידוע שכמה וכמה מן הנהרין מחשש איסור כל דהו בשארי איסורים מקילין ג"כ בזה וסיבת הדבר ראיתי מפני שסוברין שמי שרוצה לזהר צריך לזהר בכל החומרות משמרים ושכר וי"ש וכן בפליטת כלים והוא דבר קשה לזהר במדינות אלו ע"כ סומך כל אחד עצמו על מנהג העולם להקל לגמרי אבל לענ"ד אין נכון הדבר דכי בשביל שקשה לו לזהר בכל החומרות יקל לגמרי דהלא בקמח נקל לזהר כהיום שמצוי בכל המקומות קמח מחטים הנזרעים בחשוון (ושמעתי מיודעים שקמח מחטים הטובים הנזרעים בפולין כולם מנזרעים בחשוון וכן הבאים מוואלין רובם ישן מאלה שנזרעו בחשוון) וגם מן הסתם אפשר דרובן ישן הם